
Obsah

- Než byl vyhlášen socialismus (Toman Brod)** 7
Důvody k oslavám i obavám. Falešné představy o SSSR. Prezidentovy iluze. E. Beneš a komunisté. Zvýhodněná pozice KSČ. Vyhánění Němců. Košický vládní program. Komunisté a veřejnost. Vzestup KSČ. Situace v demokratických stranách. Mylné představy demokratů. „Vlastní cesta k socialismu“. Ofenzíva KSČ. Železná opona a Marshallův plán. Únor 1948. Nástup totalitní moci. Po vítězství následuje teror. V přípravách na válku. Počátek změny. Polský a maďarský podzim 1956.
- Proměny společnosti v letech 1960–1989 (Jan Měchýř)** 35
Začátek a konec socialismu. Základní zákon ČSSR. „Sorry, Tony“. Smích do tváře moci. Životní úroveň v 60. letech. Systém průměrnosti. Pražské jaro. Rozčarování. Prověrky a čistky. Normalizátoři, disidenti a občané. Přežívající letargie. Volby jako ukazatel. Čas bez dějin. Když se režim unavil.
- Plánované hospodářství (Otakar Turek)** 53
Centrální plánování – podstata sociálního inženýrství. První utopie: řízení z centra. Utopie druhá: vždyť děláme pro sebe. Utopie třetí: blahobyt pro potomky. 60. léta: snahy o reformu. Normalizace: agonie systému. Dědictvíčtyřiceti let.
- Občan a totalitní stát (Jiří Vančura)** 77
Co jetotalitní stát. Totalitní ČSSR. Touha po změně?. Moc dosazená tanky. Velká deziluze. Zúctování. Nové rozdělení společnosti. Odměny a tresty. Státní rukojmí. Opozice. Charta 77. VONS. Státní bezpečnost. Dědictví totalitního státu.
- Osudy československé kultury (A. J. Liehm)** 97
Kulturní pogrom 50. let. Počátky oživení. Stálé boje s cenzurou. Kultura v zastoupení politiky. Znejistělá moc. Film. Literatura. Časopisy. Proč?. Mezinárodní ohlas. Československé jaro 1968. Po vzoru NDR. Normalizační čistky. Čas vítězného průměru. Paralelní kultura. Náznaky oživení. Těživé dědictví.
- Jak jsme bojovali za mír (Jaromír Navrátil)** 113
Takzvané mírové hnutí. Chronické nebezpečí války. Formální suverenita. Pokus o úpravu vztahů se SRN. Diplomaté za Pražského jara. Okupační smlouvy se

SSSR. Armáda ve Varšavské smlouvě. Hospodářská zátěž „obraný“. Takzvaná speciální výroba. V úloze prvního sledu. 1968 – snaha o změnu. Normalizace s předstihem.

Porobení přírody (Miroslav Vaněk)

133

O čem se nemluví, to není. Zhoubná hospodářská orientace. Krize poprvé vnímána. Tzv. vědeckotechnická revoluce. Důsledky zásahů v zemědělství. Vytváření neúčinných Rad. Bezzubé zákony. Faktor ekologické negramotnosti. První ekologické organizace. Příroda jako oblast politiky. Devastace širších území. Rozsah znečištění. Zdravotní důsledky znečištění. Problém se výrazněji připomíná. „Vřed Evropy“. Uplácení a donucování. Místo účinných změn „stabilizační“ opatření. Utajované skutečnosti. Po Černobyli. Více informací, větší zájem. Tlak domácí i zahraniční. Neschopnost systému hájit přírodu. Hnutí se radikalizuje. Listopad 1989.

Stálo nám za to zvonit klíči? (Jiří Vančura)

155